RAPORT OMAWIAJĄCY WYNIKI BADANIA POTRZEB SENIORÓW ZAMIESZKUJĄCYCH NA TERENIE GMINY PUŃSK PRZEPROWADZONEGO W OKRESIE 07.10. – 17.11.2024 R.

W badaniu dotyczącym potrzeb mieszkańców gminy Puńsk, wzięło udział 78 osób, spośród których **71,8%** stanowiły **kobiety**, zaś **7,9%** uzupełnionych ankiet to głos **mężczyzn**. Nie ulega zatem wątpliwości, że opinie opisywane powyżej to przede wszystkim opinie kobiet. Wśród osób ankietowanych najwyższy odsetek (**47,4%**) stanowiły osoby w wieku **70-79 lat**, nieco mniej liczna **(33,3%)** była grupa respondentów należących do osób w wieku **60-69 lat**, zaś najniższy odsetek **(19,2%)** badanych mieszkańców Suwałk, stanowiły osoby w wieku **80 lat i więcej**.

W metryczkowej części ankiety znalazło się również pytanie o poziom wykształcenia ankietowanych. Zgromadzone dane wskazują, że **41%** respondentów ukończyło **szkołę średnią lub zawodową**, **34,6%** posiada wykształcenie **wyższe**, zaś osoby z wykształceniem **podstawowym** stanowiły **24,4%** badanych mieszkańców gminy Puńsk. Rozmówcy byli również proszeni o wskazanie, jaka jest ich sytuacja życiowa. Z danych wynika, że **62,8%** respondentów **mieszka ze współmałżonkiem(ą) lub z innymi krewnymi**, zaś **37,2%** prowadzi **jednoosobowe gospodarstwo domowe** (mieszka sam/sama).

Pierwsze pytanie mające pomóc w diagnozie potrzeb osób starszych w gminie Puńsk brzmiało: **Czy Pana/Pani zdaniem potrzeby i problemy osób starszych w gminie, w której Pan/Pani mieszka, są zauważane?**

Na podstawie uzyskanych informacji można powiedzieć, że zdecydowana większość **respondentów (79,5%)** udzielił na tak postawione pytanie odpowiedzi **twierdzącej** (suma głosów zdecydowanie tak: 15,4% oraz raczej tak: 64,1%). **Przeciwnego** zdania było **9% badanych**, zaznaczających odpowiedź: raczej nie. Nikt nie wskazał, że potrzeby i problemy osób starszych w , zdecydowanie nie są zauważane. Ponadto **11,5%** rozmówców miało trudność w zajęciu jednoznacznego stanowiska w badanej sprawie i odpowiedział: **trudno powiedzieć**.

Kontynuacją pytania dotyczącego zauważania potrzeb i problemów osób starszych, było **pytanie o ich rozwiązywanie i zaspokojenie**. I jak się okazuje, w tym zakresie badani mieszkańcy wyrazili opinię podobnie korzystną włodarzom gminy Puńsk. Zdaniem **75,7%** rozmówców (suma głosów raczej tak: 60,3% i zdecydowanie tak: 15,4%) potrzeby i problemy osób starszych w gminie Puńsk **są rozwiązywane i zaspokajane**. **Przeciwnego zdania** było **7,7%** respondentów wskazujących, że raczej jest w tym zakresie wiele do zrobienia. W przypadku tego pytania, odsetek

ankietowanych, którzy mieli trudność w zajęciu stanowiska w badanej kwestii (zaznaczając odpowiedź: trudno powiedzieć) wynosił **16,7%**. Okazuje się zatem, że zauważanie trudności i potrzeb doświadczanych przez osoby starsze, w opinii badanych mieszkańców gminy Puńsk, zdaje się iść w parze z podejmowaniem wysiłków i aktywności na rzecz ich rozwiązania czy zaspokojenia.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE ZDROWIA

Kolejne pytania ankiety dotyczyły potrzeb i problemów osób starszych w poszczególnych obszarach ich codziennego funkcjonowania. Pierwszym eksplorowanym obszarem było zdrowie.

Generalnie rzecz biorąc opinie badanych mieszkańców gminy Puńsk sugerują, że w zakresie potrzeb zdrowotnych seniorów, w badanej gminie, jest jeszcze wiele do zrobienia. Dominowały bowiem głosy sugerujące, że wiele problemów i potrzeb zdrowotnych osób starszych nie jest zaspokojonych. Najwięcej badanych, czyli **75,6%** uznało, że w gminie Puńsk **nie jest zapewniona możliwość bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia.** W opinii **73,1%** badanych brakuje **szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych**, zaś **67,9%** ankietowanych uważa, że **nie ma** również **szybkiego dostępu do poradni czy oddziałów geriatrycznych**. Istotnym problemem w opinii **69,2%** badanych mieszkańców gminy Puńsk są **bariery architektoniczne w większości obiektów publicznych**, z kolei **61,5%** respondentów uznało, że niewystarczająco często organizowane są **spotkania w ramach białych sobót i niedziel na terenach wiejskich**, **umożliwiające dostęp do porad lekarskich i badań diagnostycznych**. Badani wskazywali również na pozostawiający wiele do życzenia **dostęp do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów** – w opinii **59%** ankietowanych jest on niewystarczający, podobnie jak **dostęp do edukacji zdrowotnej, czyli kształcenia seniorów przez profesjonalistów edukacji zdrowotnej** (**51,3% wskazań),** czy do **bezpłatnych spotkań czy szkoleń z zakresu zdrowego stylu życia (50%).**

Jedyną potrzebą zdrowotną seniorów, która w opinii **65,4%** ankietowanych jest zaspokojona w zadowalającym stopniu jest **dostęp do bezpłatnych badań profilaktycznych**. Co ciekawe, zapytaniem, które podzieliło rozmówców było wyrażenie opinii na temat **profesjonalnego i życzliwego podejścia kadry usług zdrowotnych wobec seniorów.** Okazało się, że **47,4%** badanych stwierdziło, że w ich opinii potrzeba ta jest zaspokojona, przeciwnego zdania było z kolei **43,6%** ankietowanych.

Poprosiliśmy również badanych o wskazanie, które z wymienionych potrzeb zdrowotnych seniorów należy uznać za priorytetowe i uczynić je przedmiotem natychmiastowego działania. Wśród licznych wskazań w opinii badanych pierwszoplanową potrzebą jest zapewnienia szybkiego dostępu do poradni specjalistycznych. Wśród innych palących potrzeb jest zapewnienie szybkiego dostępu do poradni i oddziałów geriatrycznych oraz do spotkań w ramach białych sobót i niedziel na terenach wiejskich. Wielu badanych zgłaszało pilną potrzebę poprawienia możliwości bezproblemowego dotarcia do placówek służby zdrowia, podobnie jak poprawienia dostępu do wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego czy dostępu do bezpłatnej psychoterapii adresowanej do seniorów. Nietrudno zauważyć, iż zgłaszane przez respondentów potrzeby nie mają przymiotu „skomplikowanych" i są ponadto umocowane w katalogu podstawowych praw człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE BEZPIECZEŃSTWA

Kolejną diagnozowaną potrzebą, była potrzeba bezpieczeństwa. W tym zakresie, podobnie jak było w przypadku zdrowia, badani mieszkańcy gminy Puńsk wskazali na niewystarczające aktywności organów decyzyjnych na rzecz zaspokojenia poszczególnych potrzeb osób starszych, które podniosłyby poziom ich bezpieczeństwa. Jedynie dwie potrzeby uzyskały pozytywne noty, a były nimi **wyposażenie osób starszych w odblaski zwiększające ich widoczność na drodze - 69,2%** badanych oceniło stopień jej zaspokojenia jako zadowalający oraz **wykorzystanie autobusów szkolnych do przewozu osób starszych oraz zakup busów ze środków PEFRON dla osób z niepełnosprawnością –** pozytywną opinią w tym zakresie podzieliło się **65,4%** respondentów. W przypadku pozostałych diagnozowanych potrzeb, wiele wymaga podjęcia stosownych interwencji.

I tak, w opinii **80,8%** badanych mieszkańców gminy Puńsk, nie jest zaspokojona potrzeba **dostępu do bezpłatnych kursów samoobrony**, dalej **62,8%** respondentów krytycznie wypowiedziało się na temat **dostępu do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących zawierania umów przez telefon oraz zakupów na pokazach,** z kolei **51,3%** badanych za niewystarczający uznała **dostęp do spotkań i bezpłatnych szkoleń dotyczących sposobów działania oszustów, prowadzonych np. przez policję**. Można zatem powiedzieć, że w opinii badanych mieszkańców gminy Puńsk, istotną potrzebą jest dostęp do fachowej wiedzy, przydatnej w licznych sytuacjach dnia codziennego.

I jeszcze jedno ciekawe spostrzeżenie. Wśród potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, wymieniony był **dostęp do telefonu zaufania**. Jak się okazało, badani

mieli trudność w zajęciu stanowiska w tej sprawie, tzn. **43,6%** nie wiedziało czy potrzeba ta jest zaspokojona i w jakim stopniu, dlatego zaznaczało odpowiedź: trudno powiedzieć.

W odniesieniu do potrzeb z zakresu bezpieczeństwa, podobnie jak było to w przypadku zdrowia, poprosiliśmy badanych o wskazanie trzech najpilniejszych potrzeb. Respondenci głównie wskazywali na konieczność zorganizowania szkoleń zarówno tych uwrażliwiających na sposoby działania oszustów, jak też wyjaśniających kruczki prawne umów zwieranych przez telefon czy zakupów na pokazach. Na podium znalazła się również potrzeba umożliwienia korzystania z bezpłatnych kursów samoobrony czy też dostęp do telefonu zaufania. Wydaje się zatem, że mieszkańcy gminy Puńsk, dzięki zapewnieniu im możliwości podnoszenia wiedzy i kompetencji podczas adresowanych do nich szkoleń, mają szansę zwiększyć poczucie własnego bezpieczeństwa, czyli jednej z podstawowych potrzeb człowieka.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ

Trzecim badanym obszarem były potrzeby w zakresie pomocy społecznej. Zapytani o stopień ich realizacji w odniesieniu do osób starszych, mieszkańcy gminy Puńsk, wskazali na aktywności wymagające ich zdaniem podjęcia niezbędnych działań. Okazało się bowiem, że w opinii **65,4%** respondentów niewystarczający jest **dostęp do zniżek i ulg w opłatach rachunków oraz do bezpłatnych leków dla osób potrzebujących**, zaś w opinii **62,8%** badanych nie istnieje możliwość **korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problem z poruszaniem się**. Ankietowani krytycznie ocenili **możliwość korzystania z osiedlowych punków samopomocowych** oraz dostęp do **wolontariatu rówieśniczego, w ramach którego seniorzy mogliby pomagać seniorom**. Obie potrzeby zostały uznane przez **59%** badanych za niezaspokojone. Wiele do życzenia pozostawia zdaniem **53,8%** ankietowanych **dostęp do informacji na temat funkcjonujących instytucji pomocy i świadczonych przez nie usługach**, jak również brakuje **dostępu do bezpłatnych (lub w preferencyjnych cenach) usług opiekuńczych**, tzn. **52,6%** badanych wskazało na ich brak**.**

Analiza zgromadzonych danych wskazuje ponadto, że respondenci mieli trudność w zajęciu stanowiska wobec dwóch diagnozowanych potrzeb. Pierwszą była potrzeba **dofinansowania do wypożyczenia sprzętu rehabilitacyjnego**. Okazuje się, że **51,3%** badanych mieszkańców gminy Puńsk, nie zajęło stanowiska w tej materii i zaznaczyło odpowiedź: trudno powiedzieć. Z kolei potrzeba, którą jest **możliwość uzyskania pomocy finansowej lub rzeczowej z Ośrodka Pomocy Społecznej,** została

jednakowo często zaznaczona przez osoby, których zdaniem, jest ona zaspokojona w stopniu wystarczającym, jak też przez osoby, które nie zajęły w tej kwestii jednoznacznego stanowiska i wskazały: trudno powiedzieć. Obie grupy reprezentowane były przez **41%** badanych.

Co zdaniem badanych mieszkańców gminy Puńsk, w pierwszej kolejności wymaga interwencji właściwych organów samorządowych, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej? Najczęściej wskazywaną była konieczność zapewnienia dostępu do zniżek i ulg w opłatach rachunków, dalej - potrzeba dostępu do bezpłatnych usług opiekuńczych. Równie często pojawiała się potrzeba dofinansowania do wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego, czy konieczność rozwijania wolontariatu rówieśniczego. Wielu ankietowych zwracało również uwagę na potrzebę podjęcia działań na rzecz umożliwienia korzystania z bezpłatnego transportu dla osób mających problemy z poruszaniem się, jak też ważną potrzebą jest zwiększenie możliwości korzystania z osiedlowych punktów samopomocowych.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE AKTYWNOŚCI SPOŁECZNEJ I ZAWODOWEJ

Badania dotyczące potrzeb osób starszych mieszkających na terenie poszczególnych gmin, podejmowały również temat aktywności społecznej i zawodowej. Analiza zgromadzonego materiału wskazuje, że w opinii badanych mieszkańców gminy Puńsk, zaspokojenie potrzeb seniorów w tym zakresie, tylko w jednym aspekcie jest zadowalające i wychodzi naprzeciw oczekiwaniom seniorów i ich potrzebom. Mianowicie, pozytywnie ocenioną przez **85,9%** badanych **była możliwość aktywnego udziału w uroczystościach państwowych**. Opiniowanie każdej kolejnej potrzeby donoszącej się do aktywności społecznej i zawodowej seniorów, konfrontuje nas z wnioskiem, iż ankietowani dostrzegają również w tym obszarze istotne wymiary ich codziennego funkcjonowania, wymagające co najmniej, usprawnienia.

Okazało się bowiem, że zdaniem **71,8%** respondentów przedmiotem szczególnej uwagi władz samorządowych powinno być **umożliwienie seniorom korzystania z wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych w preferencyjnych cenach, 69,2%** wskazało na konieczność **zwiększenia dostępu do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych i w preferencyjnych cenach**, z kolei **61,5%** zauważa potrzebę zwiększenia **dostępu do szkoleń dostosowujących kompetencje i kwalifikacje seniorów do potrzeb rynku pracy i zmieniających się warunków otoczenia.** Badani wskazywali również, że podjęcia stosownych działań

wymaga ponadto **poszerzenie oferty Klubów Seniora o propozycje dla mężczyzn (59% wskazań), zwiększenie dostępu do kształcenia informatycznego i wykorzystania nowych technologii (56,4%)** czy też **organizacja działań międzypokoleniowych np. w postaci wspólnych imprez seniorów i ludzi młodych, dzieci (51,3%).** Z badań wynika również, że badani mieszkańcy gminy Puńsk nie potrafili zająć jednoznacznego stanowiska wobec potrzeby, którą jest **wspieranie działalności lokalnych zespołów muzycznych tworzonych przez seniorów**. **35,9%** badanych wskazało, że jest to potrzeba wymagająca zaspokojenia, **34,6%** uznało, że takowe wsparcie jest świadczone w zadowalającym zakresie.

Zapytaliśmy również badanych, które potrzeby dotyczące aktywności społecznej i zawodowej, powinny być ich zdaniem, w pierwszej kolejności przedmiotem troski właściwych organów? Na podstawie uzyskanych odpowiedzi można zarekomendować, by władze samorządowe podjęły aktywności na rzecz zwiększenia dostępu do oferty kulturalnej w godzinach przedpołudniowych, a nadto - w preferencyjnych cenach, zwiększenia możliwości korzystania ze świetlic osiedlowych, zainicjowały działania międzypokoleniowe, zatroszczyły się o dostęp do kształcenia informatycznego adresowanego do seniorów oraz uwzględniły w planowym budżecie środki, na dofinansowanie wycieczek krajoznawczych lub wczasów pobytowych seniorów w preferencyjnych cenach.

OPINIE BADANYCH NA TEMAT ZASPOKOJENIA POTRZEB SENIORÓW W ZAKRESIE KOMUNIKACJI

Ostatnim z analizowanych obszarów potrzeb osób starszych były potrzeby w zakresie komunikacji. Na podstawie zgromadzonych danych można powiedzieć, że jest to płaszczyzna, która w opinii badanych mieszkańców gminy Puńsk, wymaga podjęcia licznych działań. Przede wszystkim, niezbędnej poprawy wymaga **dostęp do informacji dotyczących osób starszych w formie gazety**. Potrzeba ta w opinii **73,1%** badanych nie jest zaspokojona, podobnie jak zdaniem **66,7%** respondentów **dostęp osób starszych do strony internetowej im dedykowanej.** Ponad połowa ankietowanych, a dokładnie **55,1%** zwróciło uwagę na potrzebę **współtworzenia przez osoby starsze cyklicznych programów w mediach**, **np. w internecie czy prasie,** która w ich opinii, obecnie nie jest zaspokojona, dalej - **52,9%** badanych wskazało na **niewystarczający przepływ informacji między seniorami a władzą samorządową i instytucjami działającymi na rzecz seniorów**, zaś w opinii **51,3%** poprawy wymaga **język przekazywanych informacji, który w obecnej postaci jest niezrozumiały i trudny.** Warto też zwrócić uwagę, iż dokładnie połowa ankietowanych, czyli **50%** opowiedziało się za koniecznością zaspokojenia potrzeby, którą jest **łatwy i szybki dostęp do informacji o sprawach ważnych dla osób starszych, np. w postaci tablicy**

ogłoszeń. Wśród diagnozowanych potrzeb komunikacyjnych, tylko jedna poddana ewaluacji badanych została przez nich uznana za zaspokojoną na zadowalającym poziomie. Był nią dostęp do **rocznego kalendarza planowanych imprez społecznych i kulturalnych (70,5% wskazań).**

Podobnie jak było to w poprzednich obszarach, w odniesieniu do potrzeb z zakresu komunikacji, rozmówcy również zostali poproszeni o wskazanie trzech priorytetowych potrzeb odnoszących się do komunikacji. Na podium znalazły się przede wszystkim: potrzeba łatwego i szybkiego dostępu do informacji w postaci tablicy ogłoszeń, preferowany jest również dostęp do gazety zawierającej informacje dotyczące osób starszych czy też do strony internetowej im dedykowanej. Kluczowy jest zatem dostęp do informacji, który w opinii badanych mieszkańców gminy Puńsk, wymaga poprawy. Inną ważną potrzebą wymienianą w pierwszej trójce i łączącą się z poprzednimi była dbałość o zrozumiały i prosty język przekazywanych wiadomości. Wynika z powyższego, iż w opinii mieszkańców gminy Puńsk, dołożenie starań na rzecz usprawnienia sposobu komunikacji między samymi seniorami, jak też między władzą samorządową i organizacjami działającymi na rzecz osób starszych a osobami starszymi, może realnie przyczynić się do rozwiązania problemów pojawiających się w codzienności osób starszych.

I na koniec, zadaliśmy ankietowanym pytanie, na kim, ich zdaniem powinien spoczywać obowiązek zaspokojenia potrzeb osób starszych? Respondenci mogli wskazać maksymalnie trzy podmioty.

Analizując uzyskane dane można powiedzieć, że dwie agendy społeczne uzyskały niemal identyczną częstotliwość wskazań. Była to **rodzina**, na którą wskazało **75,6%** badanych oraz **samorządy powiatowe i gminne oraz inne jednostki organizacyjne,** zaznaczone przez **73,1%** respondentów. Na uwagę zasługuje również fakt, iż w opinii **51,3%** badanych odpowiedzialność za zaspokajanie potrzeb osób starszych należałoby powierzyć **specjalnie zatrudnionym osobom**, zaś **35,9%** wyraziło pogląd, iż doskonale sprawdziłoby się w tym zakresie **środowisko lokalne, czyli znajomi, sąsiedzi**. Jedynie co dwudziesty badany **(5,1%)** był zdania, iż zaspokojeniem potrzeb osób starszych powinna zająć się **Rada Seniorów**.

Na podstawie opisanych wyników badań przeprowadzonych wśród mieszkańców gminy Puńsk, z pełnym przekonaniem można uznać, że wiele potrzeb osób starszych mieszkających na jej terenie, wymaga podjęcia stosownych interwencji, celem poprawienia komfortu życia najstarszych mieszkańców gminy. Zadanie to w opinii respondentów spoczywa na barkach wielu podmiotów. Mądre połączenie zasobów rodzinnych, samorządowych i tych tworzonych przez środowisko lokalne, może stanowić skuteczną receptę na liczne wyzwania generowane postępującym procesem starzenia się ludności gminy Puńsk.